

„EURES – Twoja bezpieczna praca w Europie od 20 lat!”

*Konferencja z okazji Jubileuszu 20-lecia EURES w Polsce
organizowana w ramach*

Partnerstwa lokalnego na rzecz promocji zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich w województwie podlaskim

30 października 2024 r.

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

Aktualne trendy w migracji i reemigracji z uwzględnieniem migracji powrotnych

Agnieszka Piekutowska

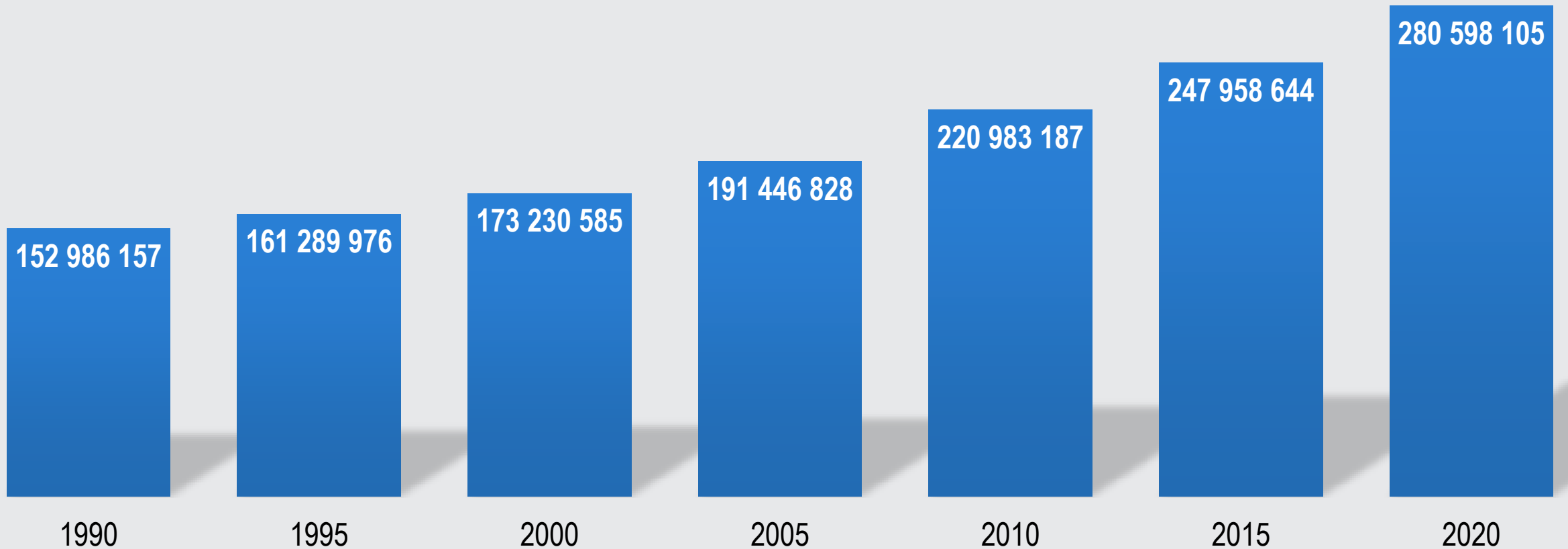
Wszystkiego
Najlepszego

---

20 lat Europejskiej Sieci Służb Zatrudnienia w Polsce

Wykres 1: liczba migrantów na świecie (zasób) w latach 1990-2020

Źródło: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

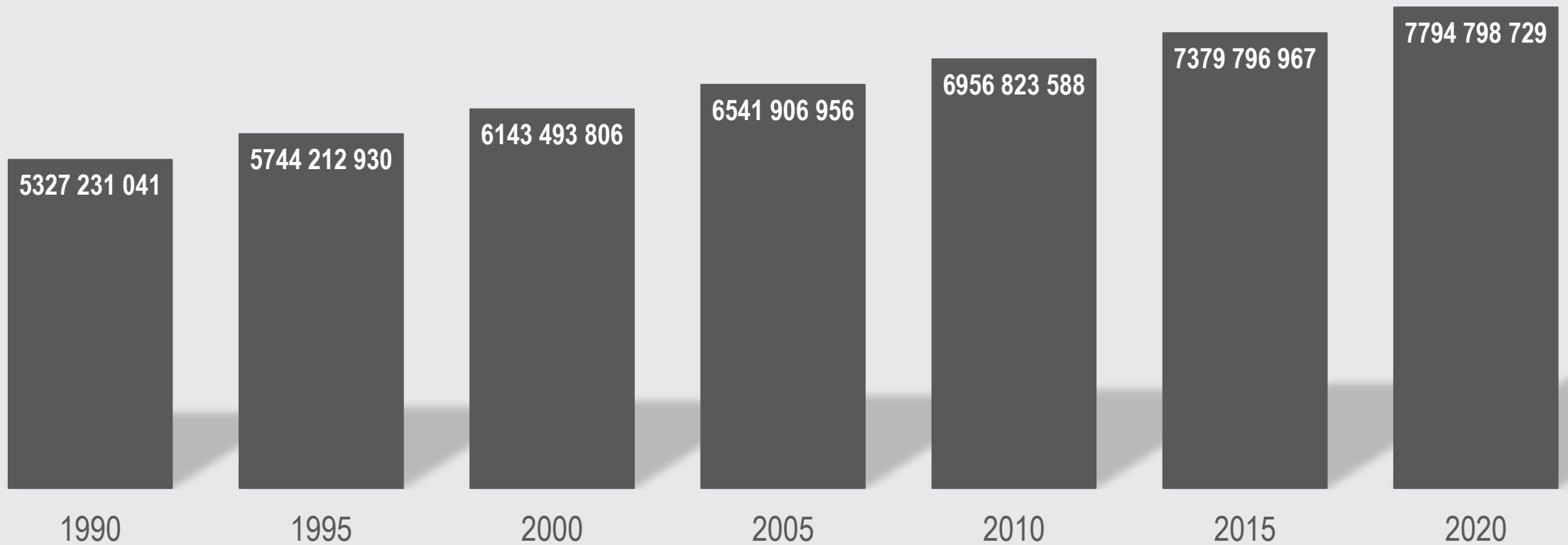

O migracjach i o migrantach

Pomiędzy 1970 rokiem, kiedy liczba migrantów wynosiła 84 460 125 osób a 2020 rokiem (280 598 105 osób), skala migracji zwiększyła się prawie **2,5 krotnie** ...

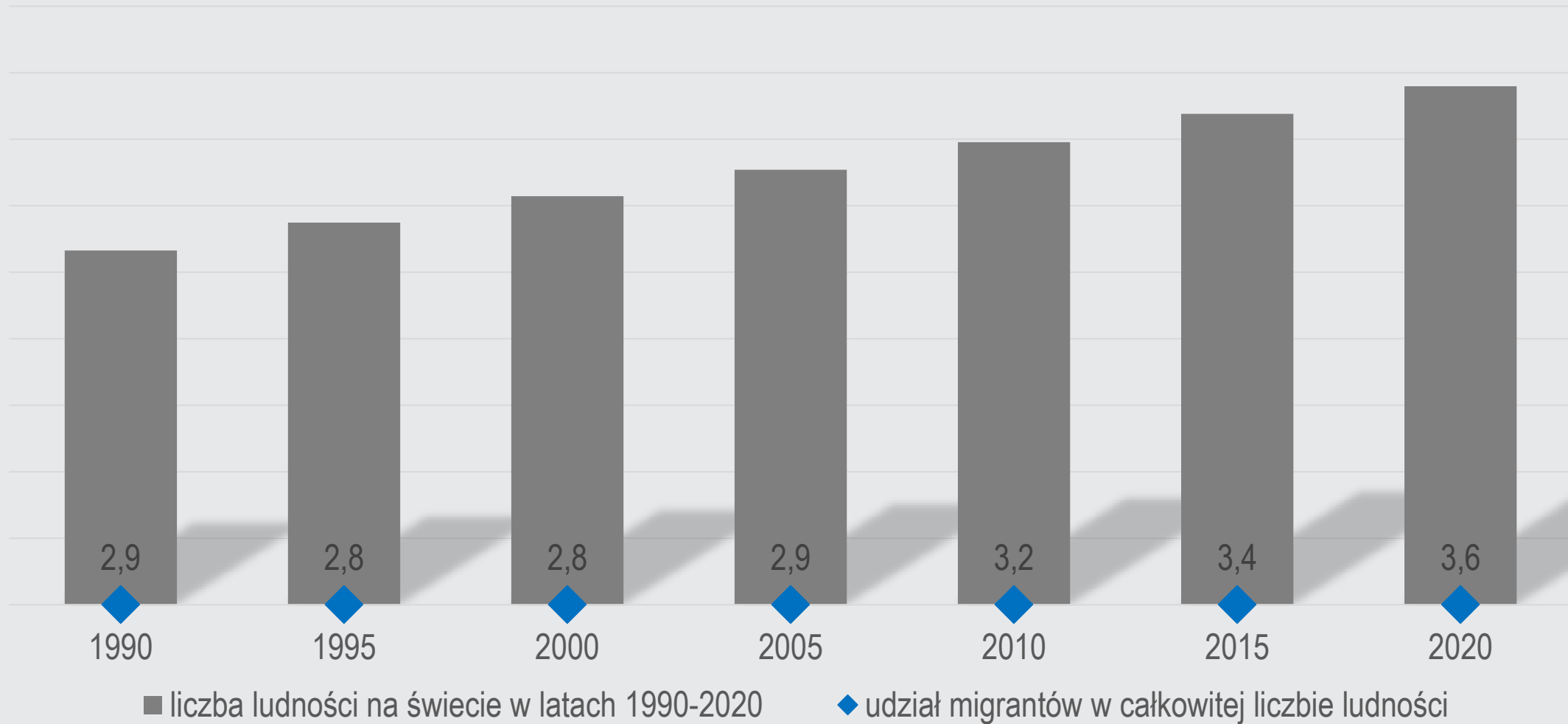

Wykres 2: liczba ludności na świecie w latach 1990-2020

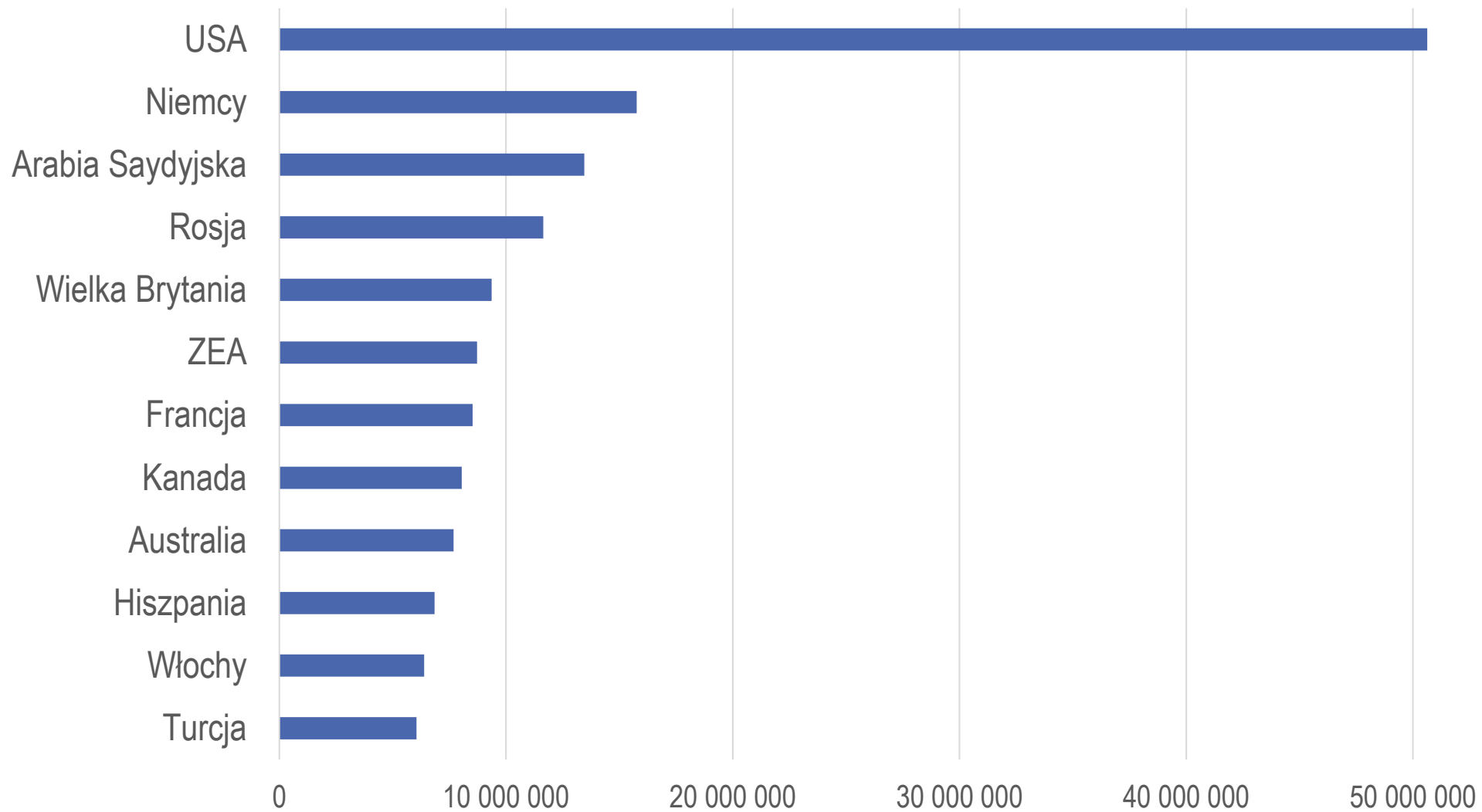
Źródło: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

Wykres 3: Udział migrantów w populacji świata (w %)

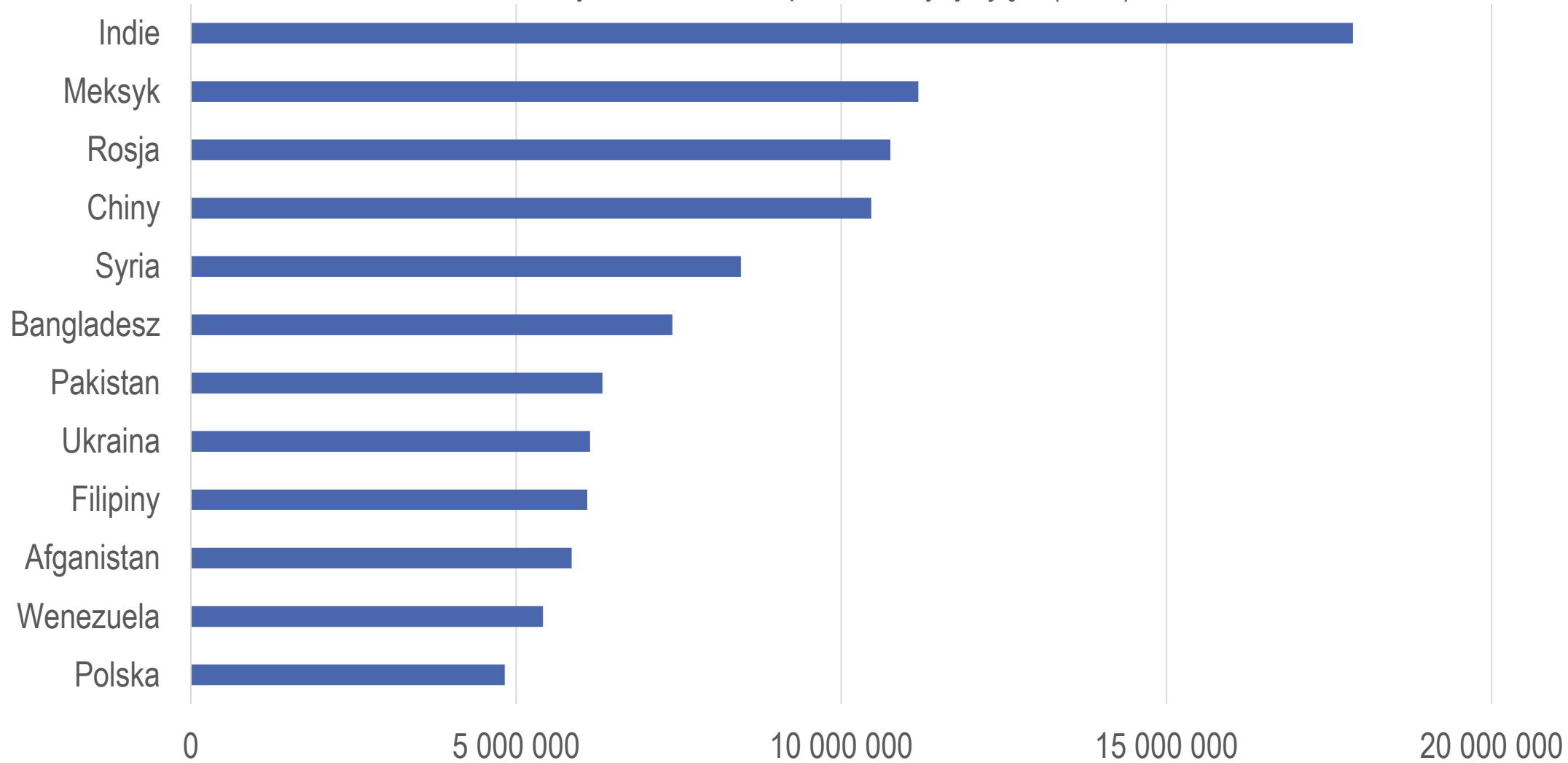

Źródło: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

Wykres 4: Główne państwa przyjmujące (2020)

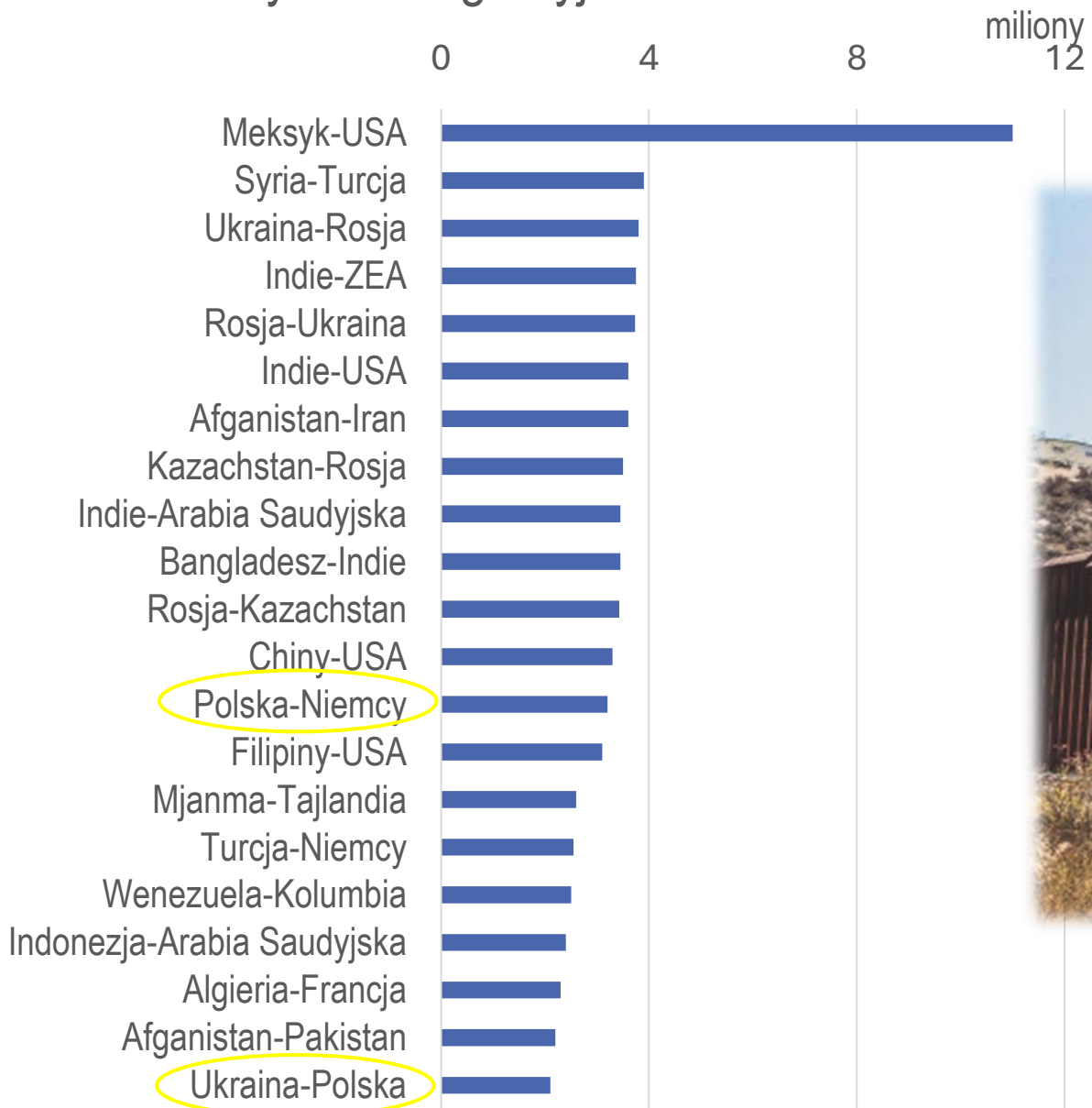

Wykres 5: Główne państwa wysyłające (2020)

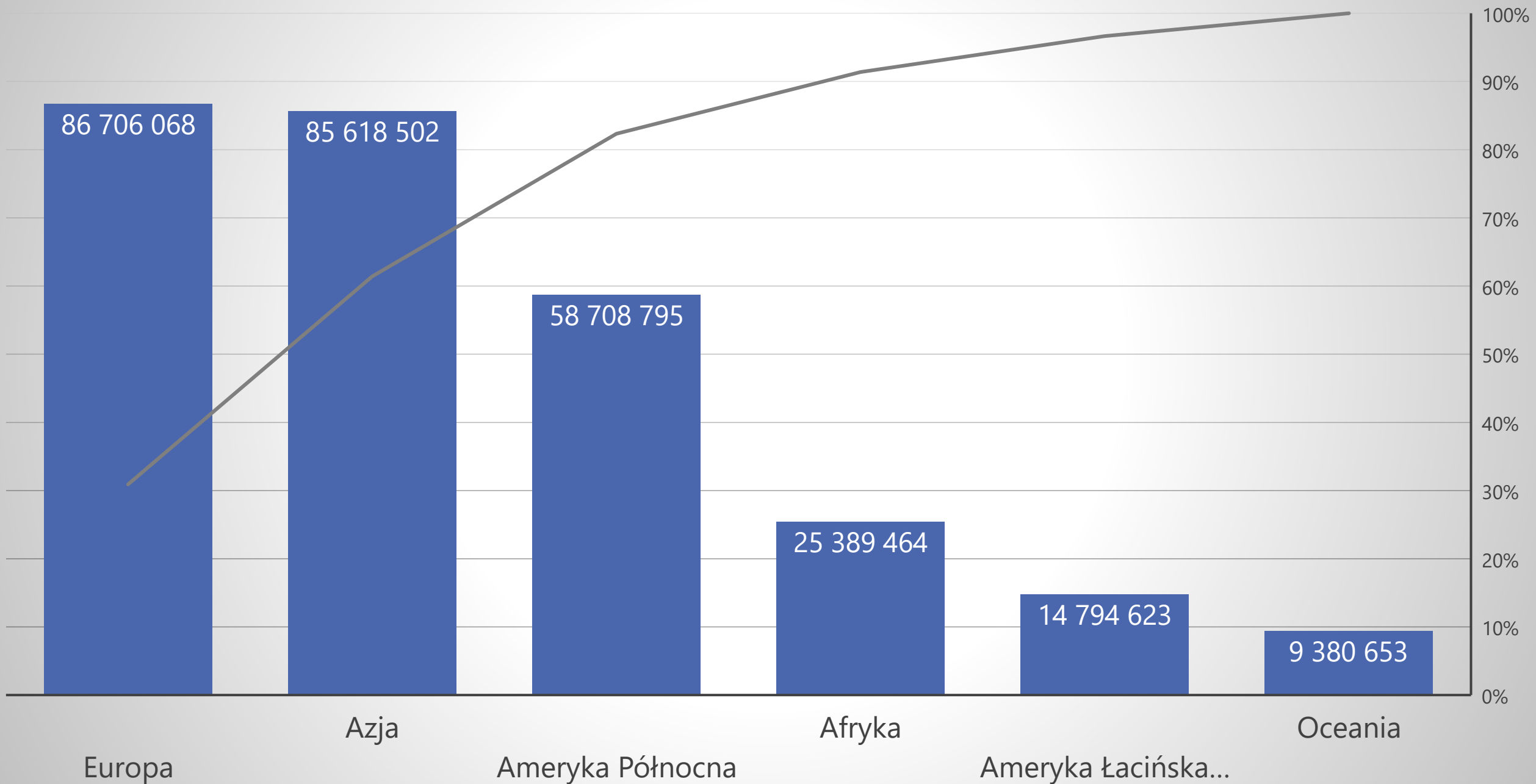

Wykres 6: Główne międzynarodowe korytarze migracyjne* w 2024 r.

Wykres 7: Regiony przyjmujące według liczby absolutnej migrantów i ich udział w przyjmowaniu migrantów (w %, oś prawa) w 2020 r.

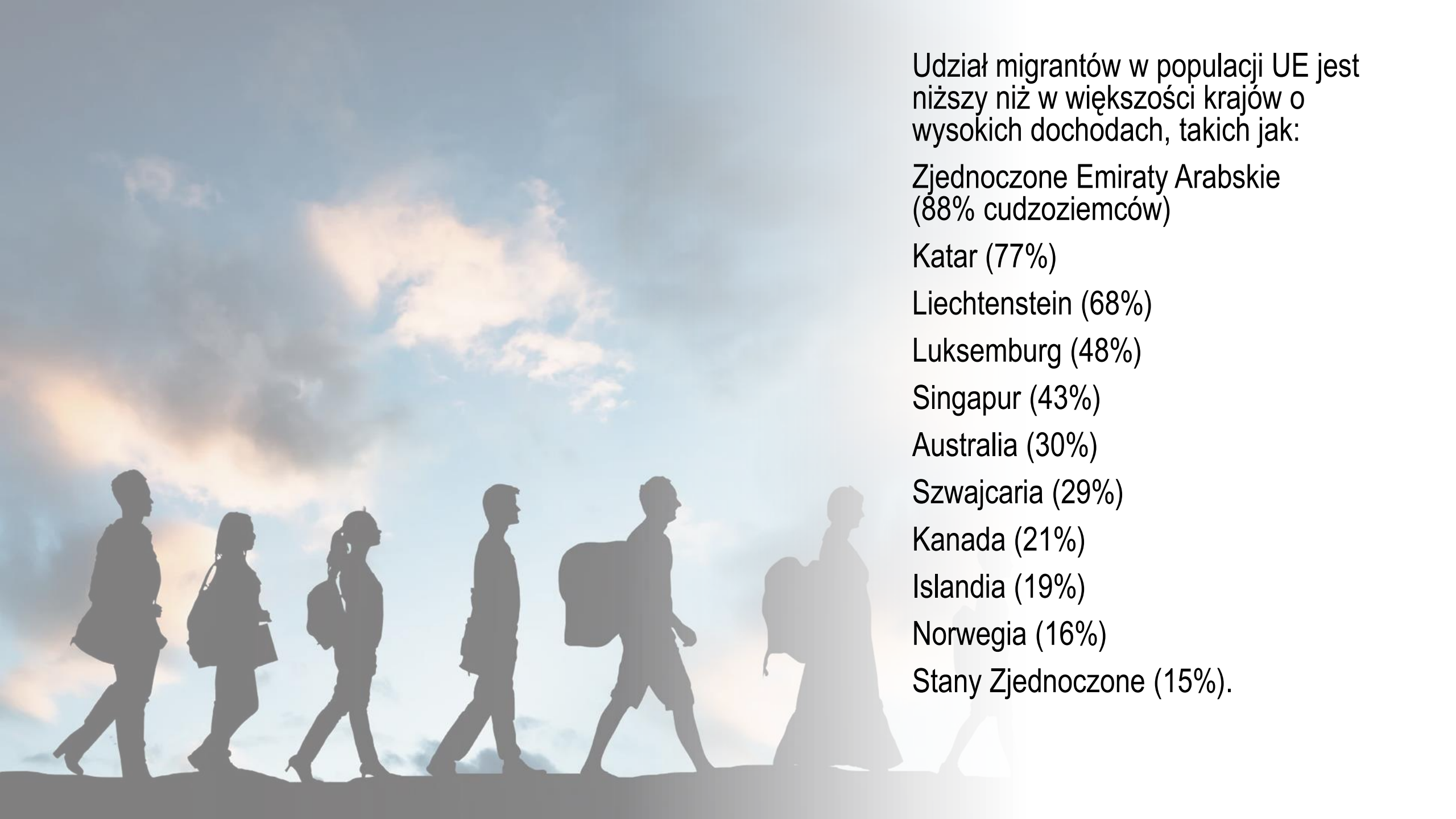
Migracje w UE

W 2023 roku populacja UE wynosiła 448 mln 803 tys. osób.

- i. 41 mln 367 tys. stanowili obywatele państw nie posiadający obywatelstwa państwa UE, w którym przebywali (**9,2 %** całkowitej liczby ludności UE)*
- ii. 59 mln 950 tys. stanowiły osoby urodzone poza UE (**13,36 %** całkowitej liczby ludności UE)**

*Źródło: Eurostat, obliczenia własne na podstawie: tps00157

** Źródło: Eurostat, obliczenia własne na podstawie: tps00178

The background of the slide features a silhouette of a group of people walking from left to right against a bright, hazy sky with soft clouds, suggesting a sunset or sunrise. The figures are dark against the lighter background, and some are carrying backpacks, symbolizing migration.

Udział migrantów w populacji UE jest niższy niż w większości krajów o wysokich dochodach, takich jak:

Zjednoczone Emiraty Arabskie
(88% cudzoziemców)

Katar (77%)

Liechtenstein (68%)

Luksemburg (48%)

Singapur (43%)

Australia (30%)

Szwajcaria (29%)

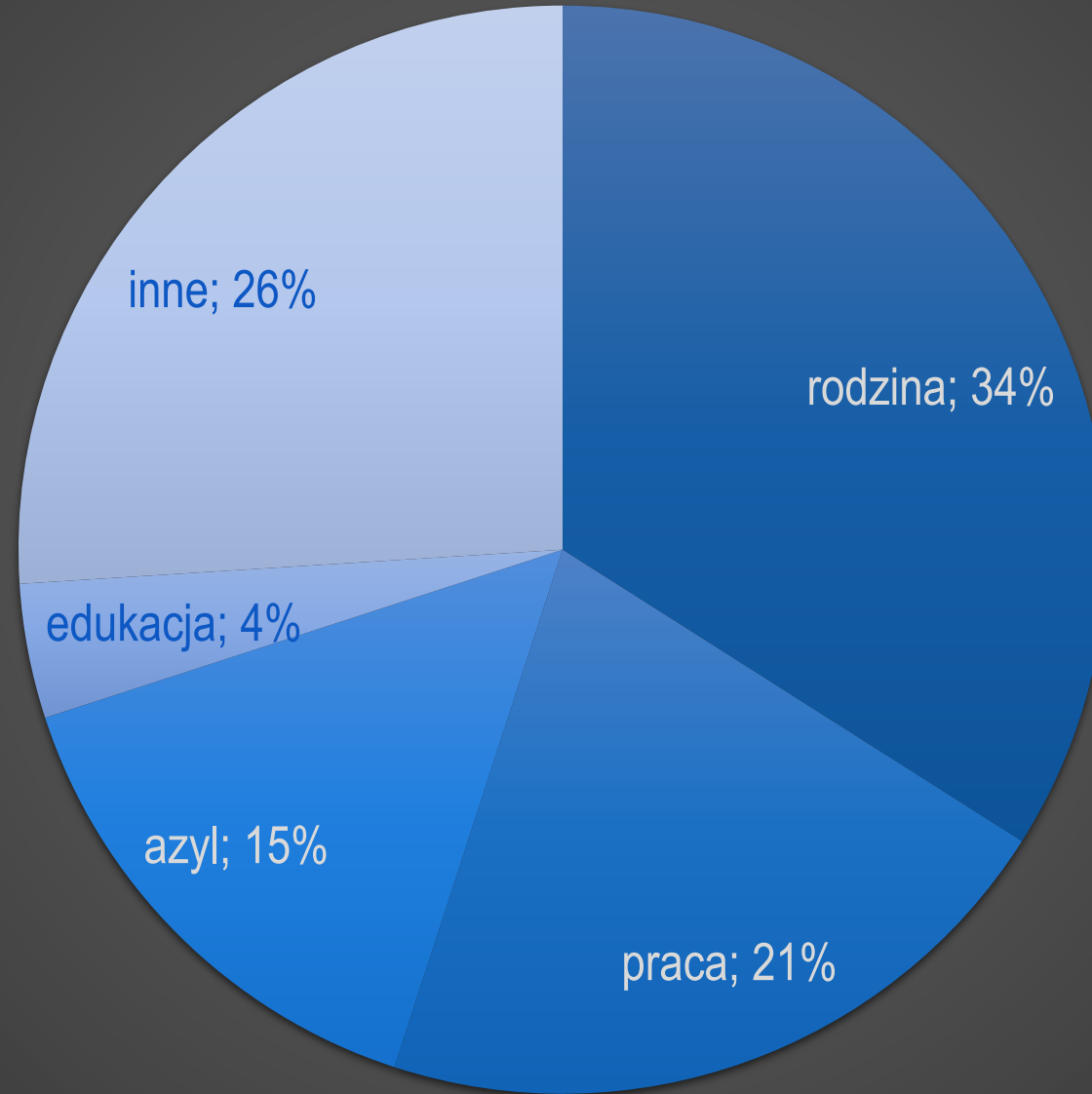
Kanada (21%)

Islandia (19%)

Norwegia (16%)

Stany Zjednoczone (15%).

Wykres 8: Zezwolenia na pobyt według przyczyny na koniec 2022 r. (UE)

Europe | Charlemagne

Europe is stuck in a need-hate relationship with migrants

Alas, the EU is facing a fresh migration crisis

IMAGE: PETER SCHRANK

Oct 4th 2023

Share

Migracje do UE:
między potrzebą
a strachem.

Temat migracji często przedstawiany jest jako problem niż szansa.

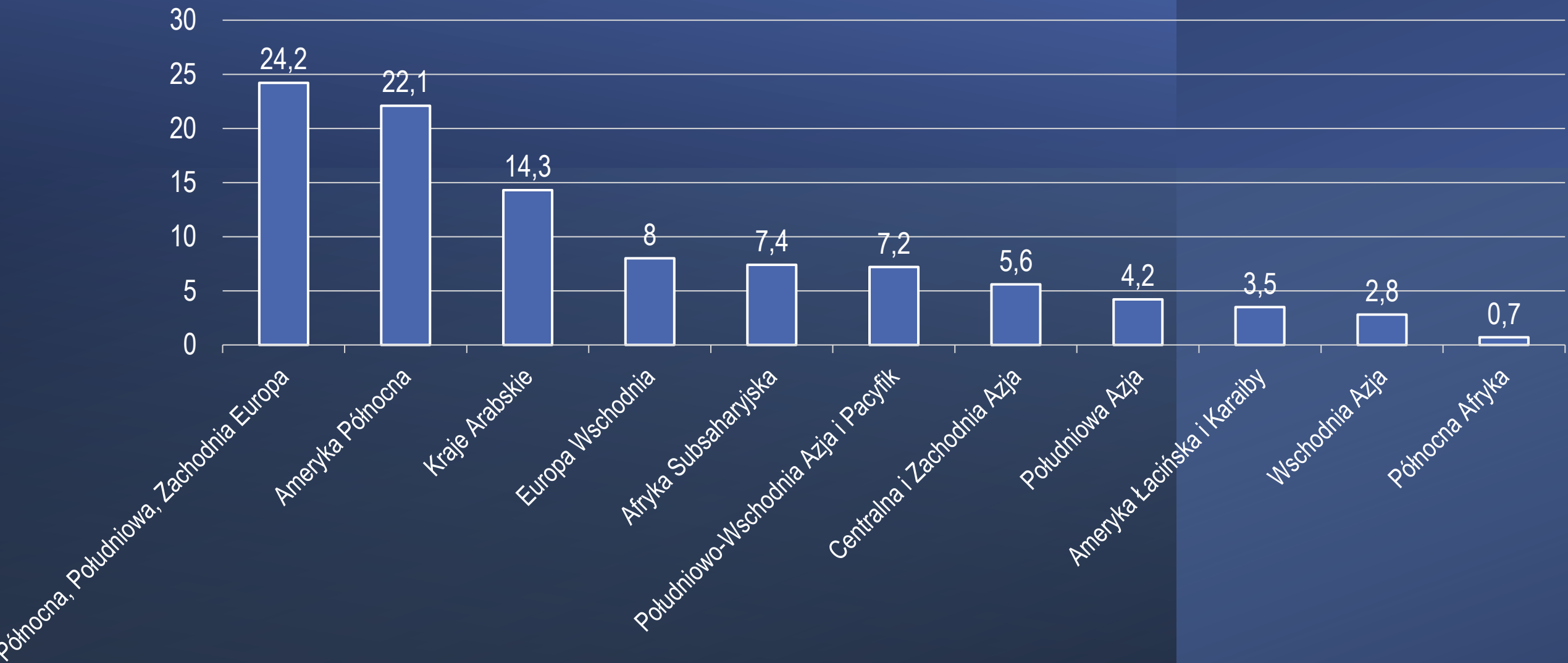
Pewne grupy imigrantów, choć stanowiące mniejszość, otrzymują wiele uwagi, takie jak osoby ubiegające się o azyl i nielegalni imigranci. I słusznie, ponieważ wielu z nich ginie po drodze, na niebezpiecznych szlakach, co powinno wywoływać dyskusję z zakresu np. praw człowieka.

Jednak nagłówki w mediach przesłaniają bardziej zwyczajne i pozytywne aspekty migracji, które również generują wzrost gospodarczy i wsparcie rozwojowe (z przekazami finansowymi do krajów pochodzenia). Narracja migracji w mediach powoduje, że jest więcej „kliknięć”, gdy mówi się o ludziach umierających na Morzu Śródziemnym, niż o obywatelach krajów Partnerstwa Wschodniego, którzy przyjeżdżają do pracy w budownictwie w Polsce”.

Z punktu widzenia demograficznego, który dla UE staje się coraz poważniejszym wyzwaniem i uwzględniając m.in. fakt, że starzejąca się populacja UE wywiera presję na systemy emerytalne – migracja do UE np. w celu łączenia rodzin może stać się nie tylko zasadna lecz wręcz konieczna.

Wykres 9: Główne regiony przyjmujące migrantów zarobkowych

- i. W 2022 r. na unijnym rynku pracy zatrudnionych było 193,5 mln osób w wieku od 20 do 64 lat, w tym 9,93 mln osób spoza UE (5,1% wszystkich zatrudnionych).
- ii. Wskaźnik zatrudnienia w UE wśród ludności w wieku produkcyjnym był w 2022 r. wyższy w przypadku obywateli UE (77,1 %) niż w przypadku osób spoza Unii (61,9%).
- iii. To wskazuje m.in. na istniejące bariery w podejmowaniu zatrudnienia i występowanie szarej strefy.
- iv. W pewnych zawodach imigranci spoza UE byli nadreprezentowani (np. robotnicy budowlani); w pewnych zawodach imigranci spoza UE byli prawie niereprezentowani (personel opieki zdrowotnej czy pedagodzy) – tabela 1.
- v. Wypełnianie luk na rynku pracy ma ogromne znaczenie nie tylko dla wzrostu PKB. Dotkliwie pokazała to pandemia.
- vi. W Polsce na początku pandemii miała najniższą liczbę praktykujących lekarzy w UE w stosunku do liczby ludności – 2,4 lekarzy na 1000 mieszkańców (przy średniej UE: 3,8). W Polsce na 1000 mieszkańców przypadało nieco ponad pięć pielęgniarek (w porównaniu ze średnią UE wynoszącą osiem).

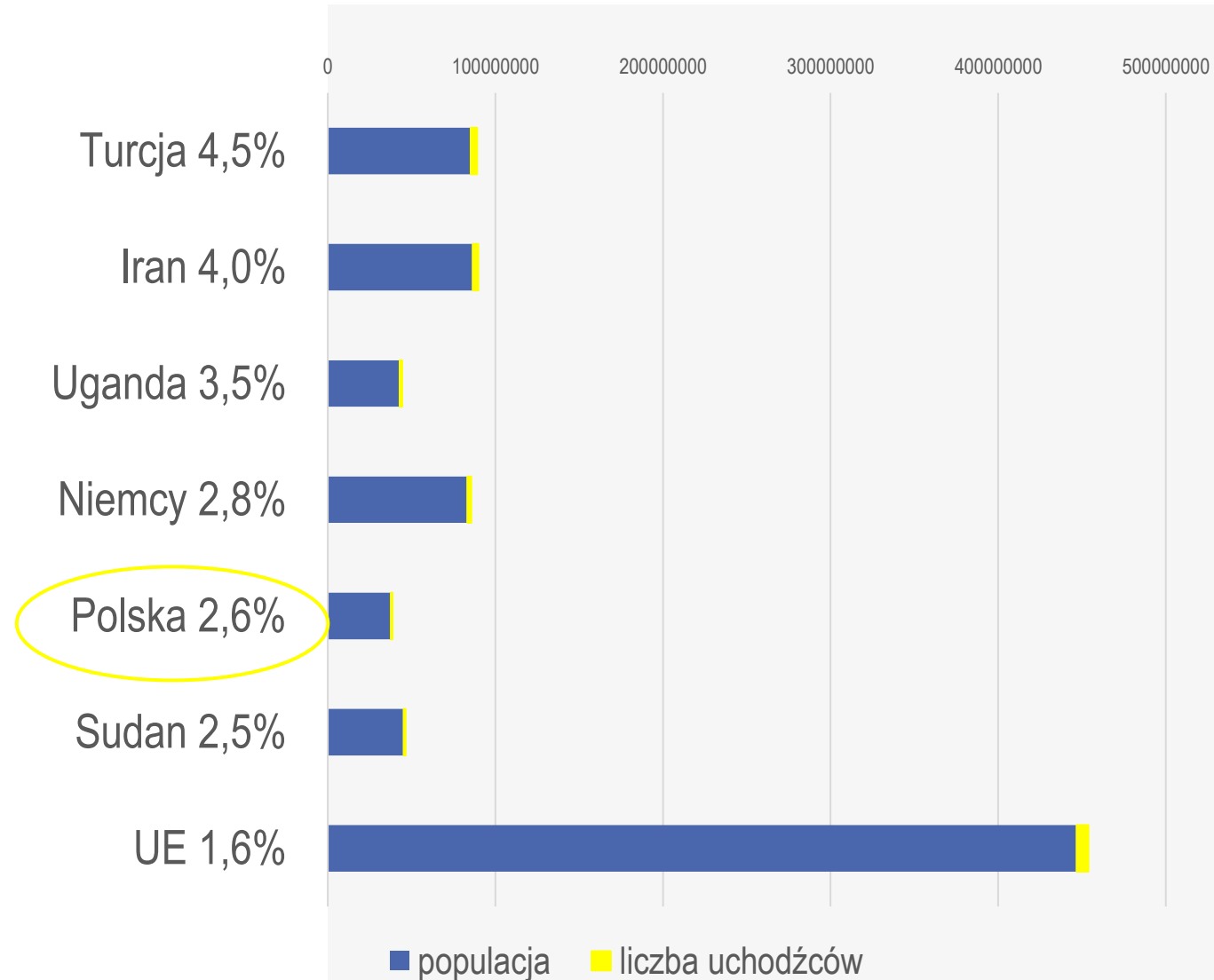
Tabela 1: Udział migrantów spoza UE w zatrudnieniu w poszczególnych zawodach

Grupa zawodowa	Zatrudnienie obywateli państw spoza UE	Zatrudnienie obywateli UE
Osoby sprzątające i pomagające	11,4%	2,9%
Pracownicy usług osobistych	7,3%	4,1%
Robotnicy budowlani (z wyłączeniem elektryków)	6,1%	3,7%
Pracownicy opieki zdrowotnej	1,5%	3,1%
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	1,7%	3,5%
Personel pedagogiczny	2,4%	5,5%

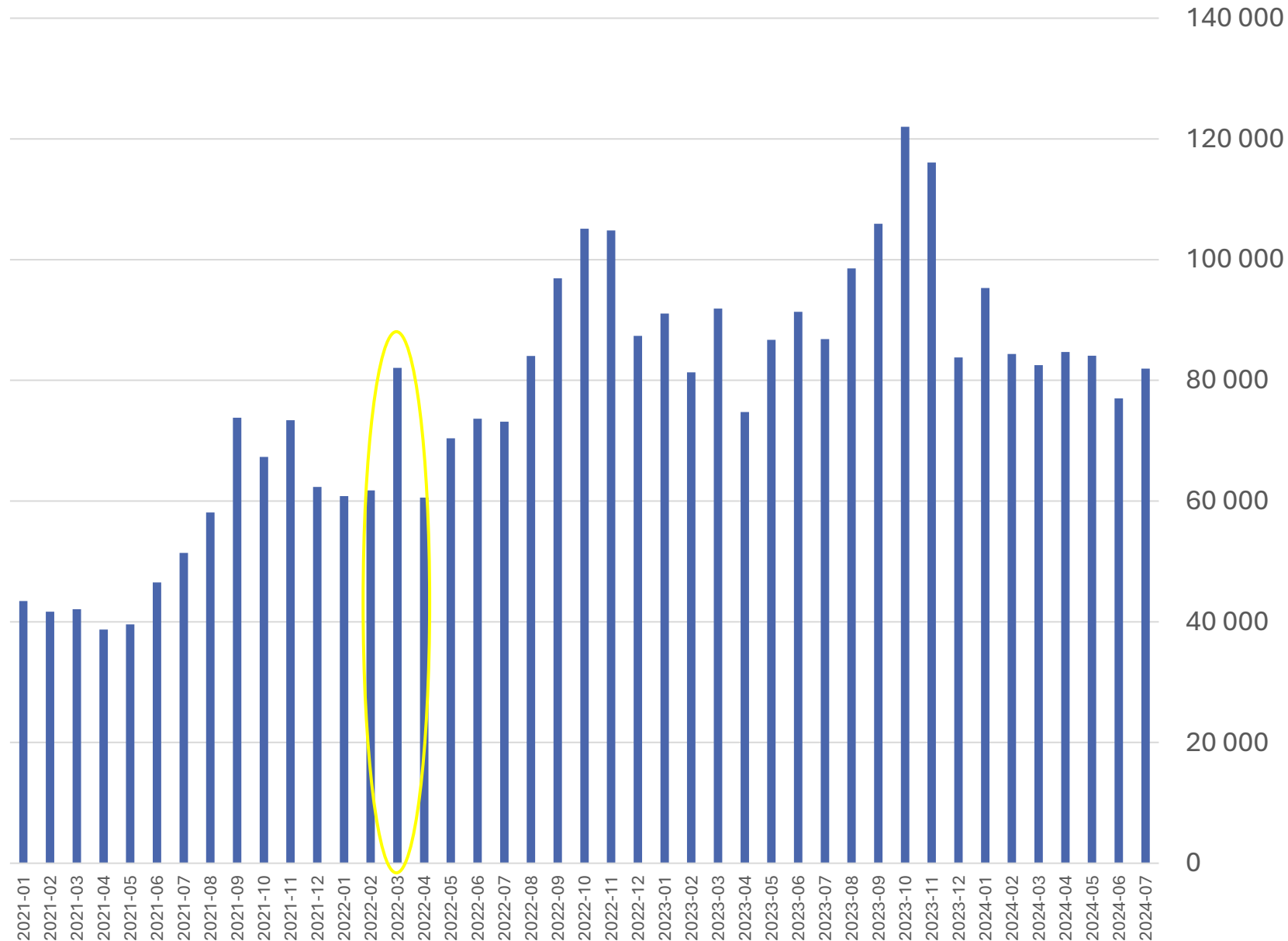
Uchodźcy w UE

- i. W UE w połowie 2023 r. przebywało 36,4 mln uchodźców.
- ii. Pod koniec 2021 r. w UE mieszkało poniżej 10 % wszystkich uchodźców na świecie. Pod koniec 2022 r. w wyniku wojny w Ukrainie odsetek uchodźców zamieszkujących w UE wzrósł do ponad 20 %.
- iii. Od lutego 2022 r., UE przyjęła największą liczbę osób uciekających przed wojną od czasów drugiej wojny światowej.
- iv. Biorąc pod uwagę liczbę populacji, UE nie jest głównym miejscem schronienia.

Wykres 10: Uchodźcy w populacji miejsc docelowych

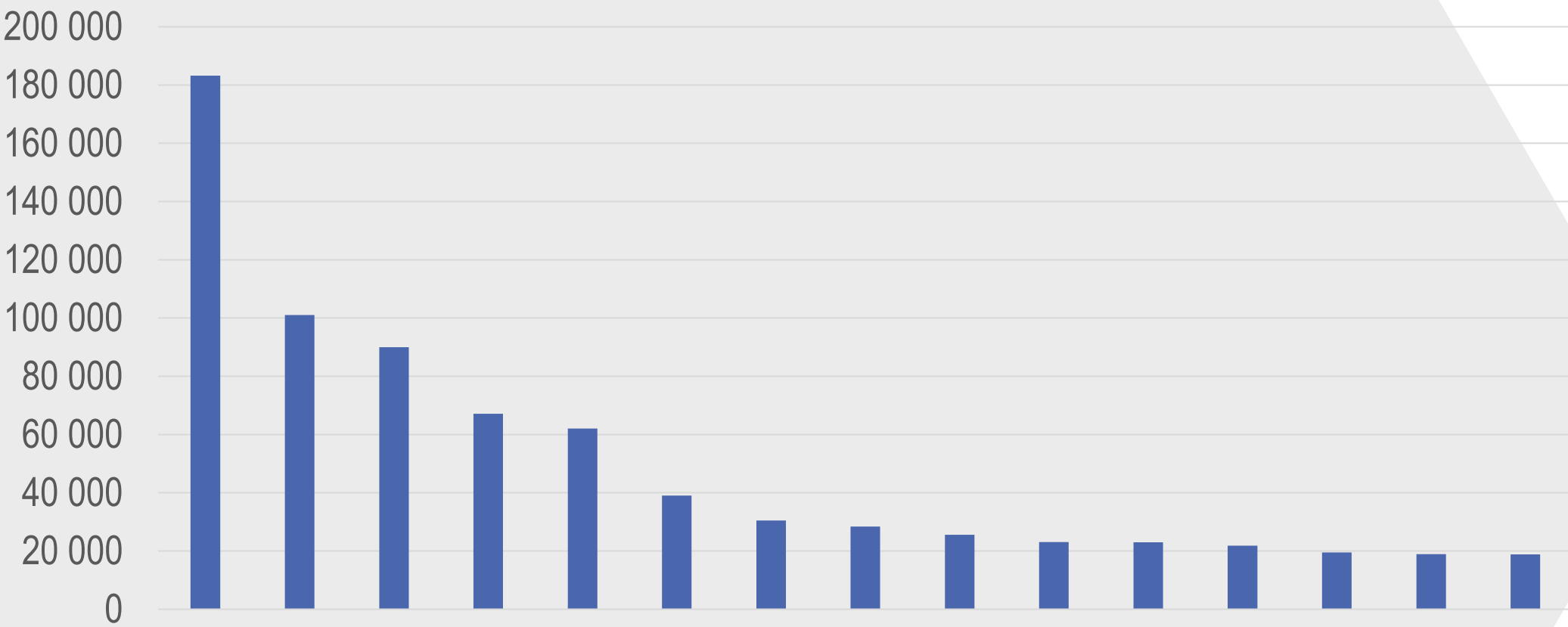

Wykres 11: Wnioski o azyl w UE – dane miesięczne

Źródło: Eurostat (migr_asyappctzm)

Wykres 12: 15 krajów, których obywatele najczęściej składali po raz pierwszy wniosek o udzielenie azylu w UE w 2023 r.

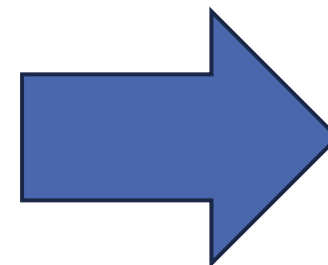
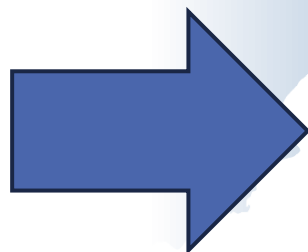
Ukraina – miejsce
20.
(12 790 wniosków
w 2023 r.)

Przepływy migracyjne z, do i w UE (2021 r.)

Imigracja: w 2021 r. **2,3 mln osób** przybyły do UE z krajów spoza UE oraz 1,4 mln osób, które wcześniej mieszkały w jednym państwie członkowskim UE, migrowało do innego państwa członkowskiego.

Emigracja: w 2021 r. około 2,5 mln osób wyemigrowało z krajów UE. Spośród nich 1,2 mln przeniosło się do innego kraju UE, **1,1 mln poza UE**, a dla pozostałych kraj następnego zamieszkania jest nieznan.

Migracja netto do UE: 1,14 mln osób

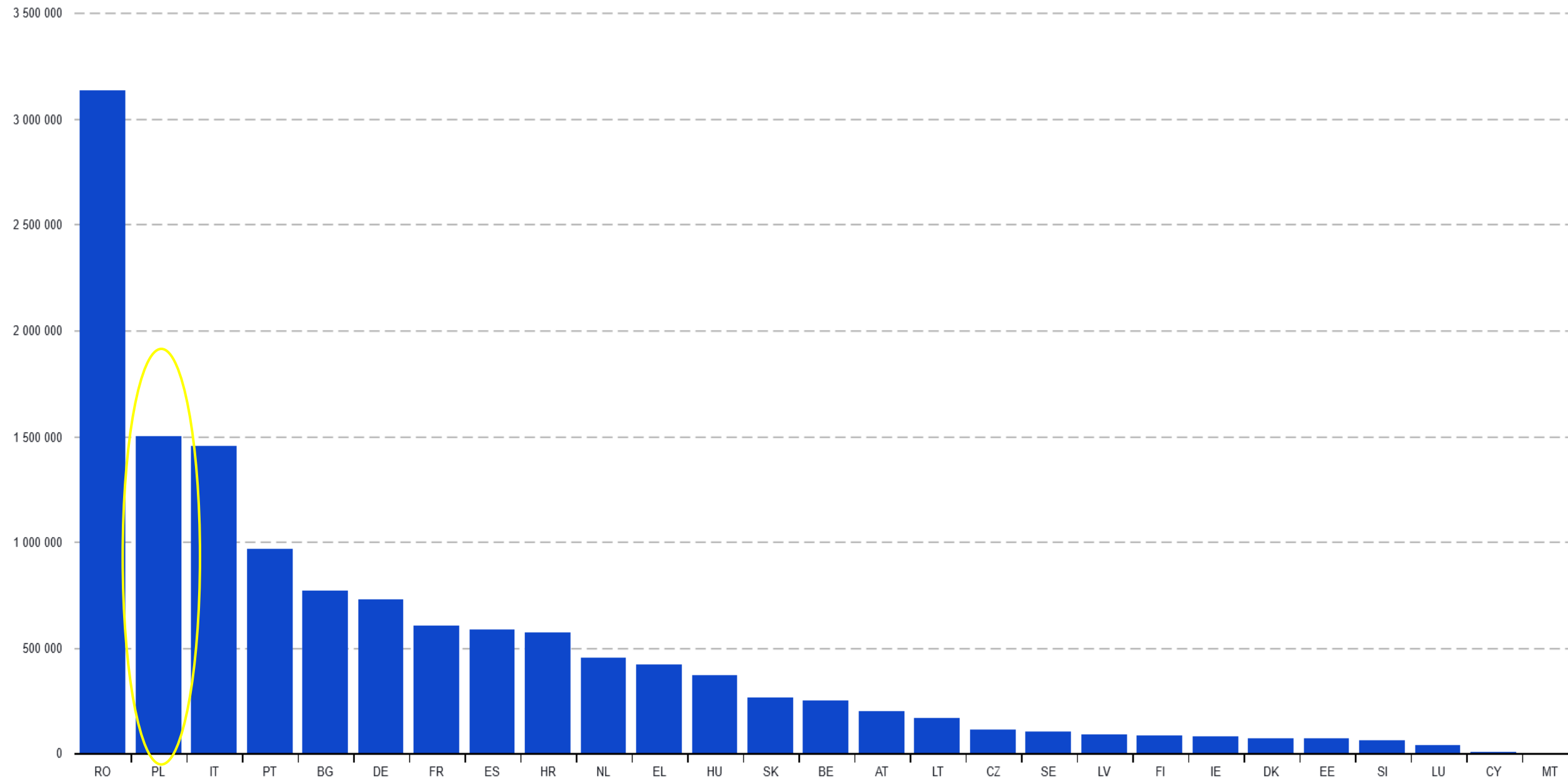
W wielu państwach członkowskich zdecydowana większość imigrantów i emigrantów to osoby niebędące obywatelami tego kraju.

Migrują zarówno obywatele państw trzecich, jak i obywatele UE (do innego państwa członkowskiego, bądź wracają do swojego kraju).

W 2021 r. ponad połowa imigrantów była osobami niebędącymi obywatelami w 22 z 27 państw członkowskich. W zakresie imigrantów, największy odsetek odnotowano w Czechach (96%), Luksemburgu (94%) i Austrii (92%). Z drugiej strony w Rumunii 77% imigrantów w 2021 r. posiadało obywatelstwo krajowe, a następnie w Portugalii (75%) i Słowacji (65%).

W 2021 r. czternaście państw członkowskich zgłosiło więcej emigracji narodowej niż obcokrajowców, a trzynaście odwrotnie. Na Słowacji prawie wszyscy (99,9%) emigranci w 2021 r. posiadali obywatelstwo narodowe, a następnie Portugalia (95%) i Bułgaria (91%). Z drugiej strony największy odsetek emigrantów obcokrajowców odnotowano na Cyprze (88%), Malcie (86%) i w Czechach (84%).

Wykres 13: Obywatele UE mieszkający w innym kraju UE, 2022 (liczba osób)

Obywatele UE mieszkający w innym kraju UE

Największą grupą obywateli UE mieszkających w innych państwach członkowskich UE jako cudzoziemcy w 2022 r. byli obywatele **Rumunii** (3,1 mln lub 24% wszystkich obywateli UE mieszkających w innym kraju UE jako cudzoziemcy), a następnie **Polacy** (1,5 mln lub 11%), Włosi (1,5 mln lub 11%) i Portugalczycy (1,0 mln lub 7%).

The screenshot shows the website of the Central Statistical Office (Główny Urząd Statystyczny) with a navigation bar containing various services like 'kacje', 'Bank Danych Lokalnych', 'TranStat', 'SDG', 'Dziedziczne Bazy Wiedzy', 'STRATEG', 'Portal Geostatystyczny', 'Portal API', 'Dashboard gospodarczy', and 'REGON, TERYT'. The main content area is titled 'Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji długookresowych w latach 2017-2022' and includes a date '20.12.2023'. The text states that the main statistical office presents an estimate of the number of Polish residents staying abroad for 12 months or longer in 2017-2022. It notes that the results for 2022 are forecasted values. A key finding is that approximately 1,523 thousand Polish citizens stayed abroad in 2022, with 1,436 thousand being Polish emigrants, mostly in EU member states. The most common destinations were Great Britain (446 thousand), Germany (411 thousand), and the Netherlands (116 thousand).

100% ▸ Migracje zagraniczne ludności

Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji długookresowych w latach 2017-2022

20.12.2023

Główny Urząd Statystyczny prezentuje szacunek liczby mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą 12 miesięcy i dłużej w latach 2017-2022 (tzw. zasoby imigracyjne Polaków w innych krajach). Wyniki te nie są strumieniami migracji, czyli liczbą wyjazdów w poszczególnych latach i nie można ich sumować.

Przedstawione wyniki dla lat 2017-2020 stanowią rewizję opublikowanych wcześniej szacunków. Dla 2022 r. przedstawione wyniki są wartościami prognozowanymi.

Zgodnie z wynikami opracowanego szacunku, w końcu 2022 r. poza granicami Polski przebywało czasowo około 1 523 tys. stałych mieszkańców Polski. W Europie przebywało około 1 436 tys. polskich emigrantów, większość z nich – około 867 tys. – przebywała w krajach członkowskich UE. Spośród krajów europejskich najwięcej polskich emigrantów przebywało w Wielkiej Brytanii (446 tys.), Niemczech (411 tys.), Holandii (116 tys.).

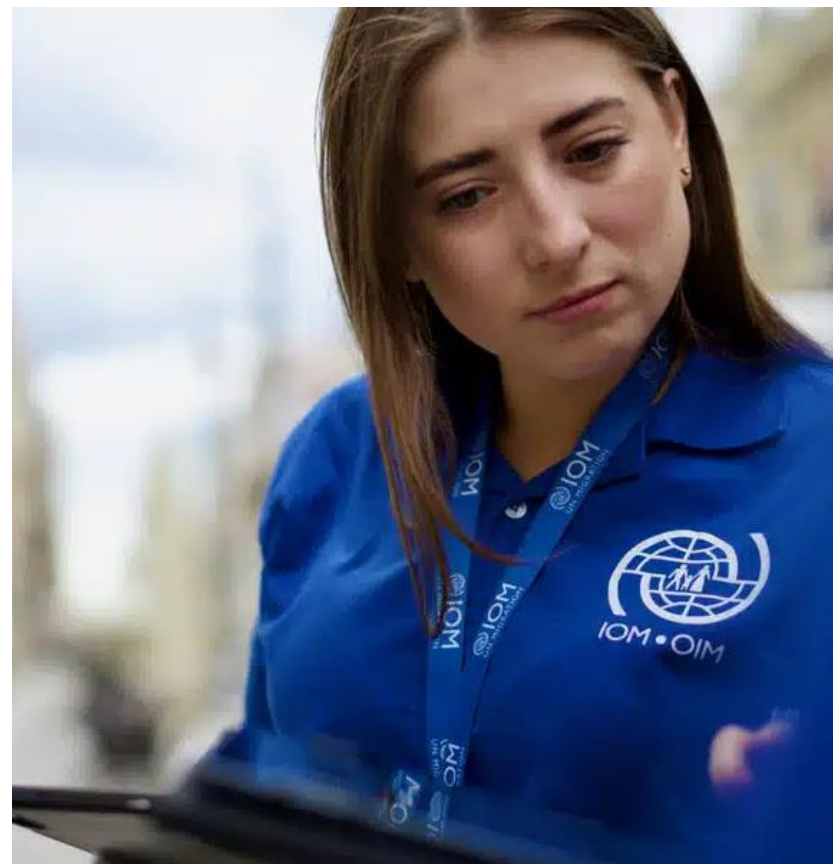
Zdecydowana większość migracji jest regularna

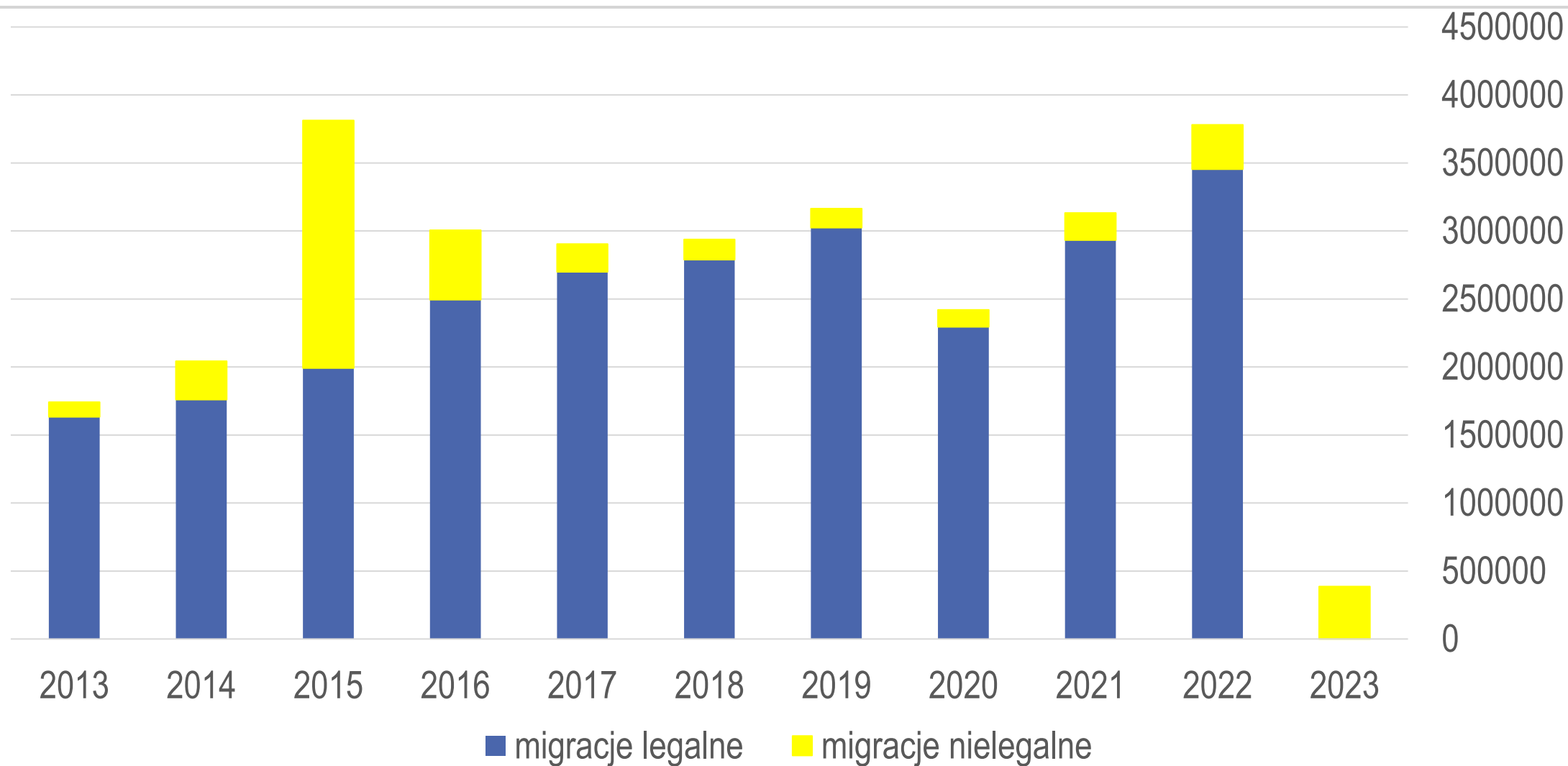
Jak podkreśla Ola Henrikson, dyrektor regionalny IOM w Brukseli dane dotyczące nielegalnej imigracji, nawet jeśli trafiają na pierwsze strony gazet, należy umieścić w perspektywie: *„Porównajmy dane dla Europy z szacowanymi 281 milionami migrantów na całym świecie w 2020 r. i 36,4 milionami uchodźców w 2023 r. Z tej liczby zdecydowana większość podróżuje bezpiecznymi środkami i podąża regularnymi trasami”*.

Na dzień 27 listopada 2023 r. IOM odnotowała 264 000 nielegalnych wjazdów do UE drogą lądową lub morską,

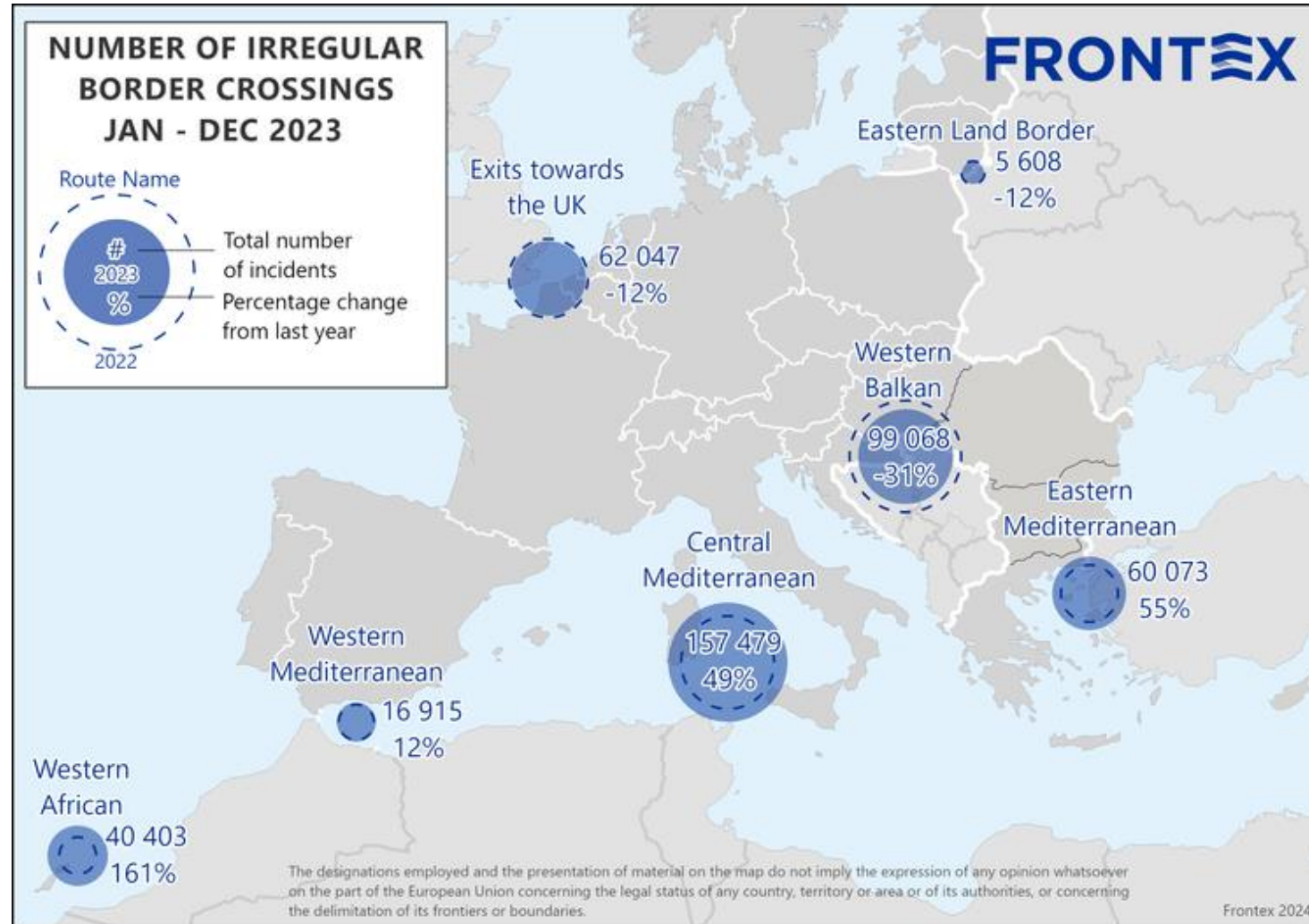
- w porównaniu do prawie 190 000 w 2022 r.
- i 150 000 w 2021 r.
- (co stanowi 6,6% przepływu migracyjnego do Europy z innych części świata w tym samym roku).

Wykres 14: Migracje legalne i nielegalne (przeptywy) w UE

Znaczny wzrost liczby nielegalnych przekroczeń granicy w 2023 r., najwyższy od 2016 r.

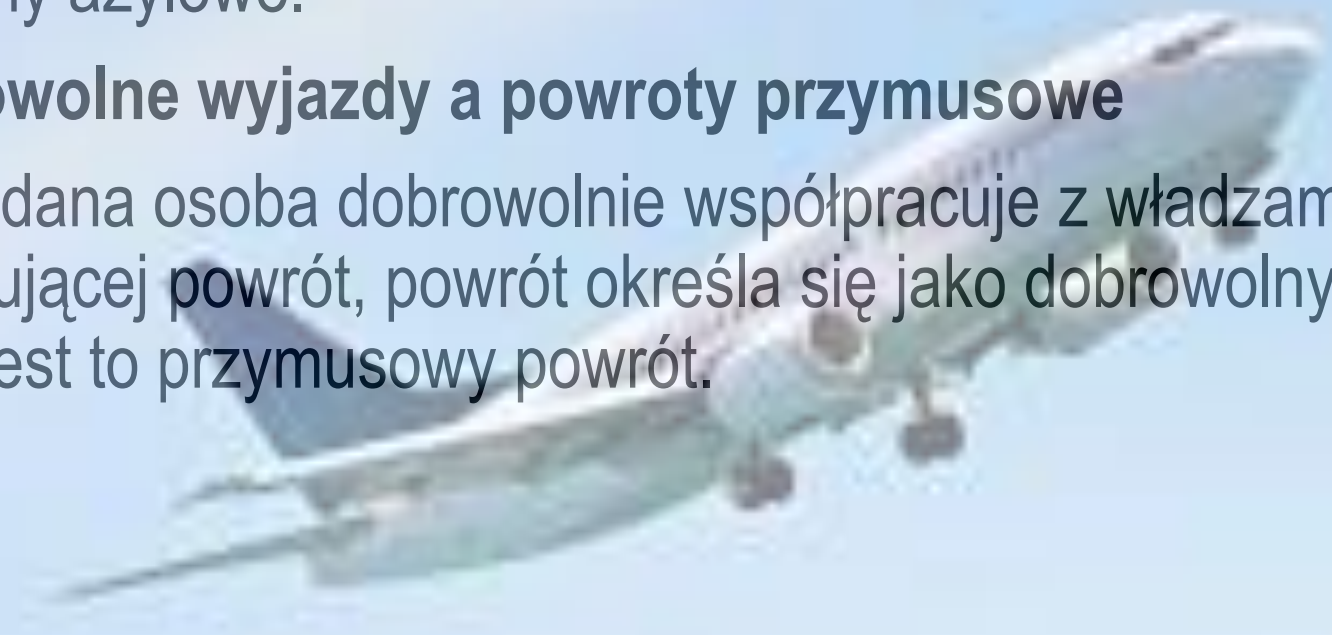

<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/significant-rise-in-irregular-border-crossings-in-2023-highest-since-2016-C0gGpm>

W odniesieniu do nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, w UE uznaje się za uzasadnioną stosowaną przez państwa członkowskie **praktykę powrotów** pod warunkiem, że ustanowione zostały sprawiedliwe i skuteczne systemy azylowe.

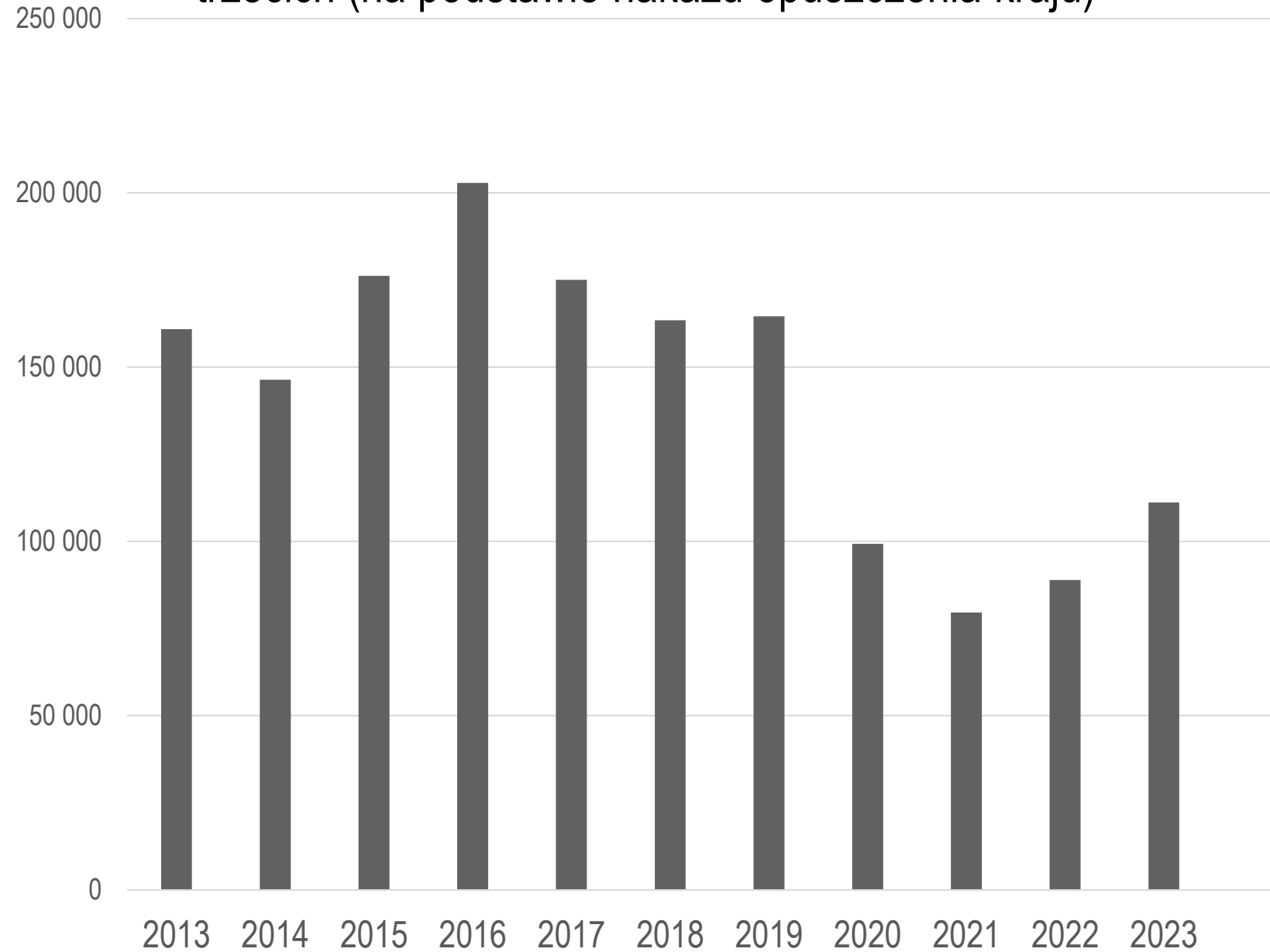
Dobrowolne wyjazdy a powroty przymusowe

Jeżeli dana osoba dobrowolnie współpracuje z władzami po otrzymaniu decyzji nakazującej powrót, powrót określa się jako dobrowolny wyjazd; w przeciwnym razie jest to przymusowy powrót.

* Zgodnie z Dyrektywą PE i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich

Wykres 15: Migracje powrotne obywateli państw trzecich (na podstawie nakazu opuszczenia kraju)

W 2023 r. kraje UE odesłały 111 tys. osób w z czego 46,7% wyjechało dobrowolnie.

Jak analizować migracje –
by dostać Nagrodę Nobla?

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

przypadek **Marief Boatlift**

- i. W okresie od maja do września 1980 r. miała miejsce unikalna w skali imigracja do Miami ok. 125 000 obywateli Kuby;
- ii. w wyniku zmian politycznych na Kubie połowa imigrantów wybrała Miami jako miejsce docelowe;
- iii. podaż siły roboczej wzrosła w Miami o 7%.

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

przypadek **Maríel Boatlift***

*Co oznacza „Maríel Boatlift”? Imigranci przybyli do USA na statkach a rozpoczęli swoją podróż w porcie Maríel, zgodnie z deklaracją Castro przyjętą 20 kwietnia 1980 r., która głosiła, że obywatele Kuby, którzy chcą wyemigrować do USA, mogą to zrobić legalnie z portu Maríel.

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

przypadek **Maribel Boatlift***

- i. Stopa bezrobocia w Miami wzrosła z 5% w kwietniu 1980 r. do 7,1% w lipcu tego samego roku....
- ii. Postrzeganie imigracji w tym czasie w Miami było negatywne - uznano, że szanse na zatrudnienie rodzimej siły roboczej - zwłaszcza nisko wykształconej - zmniejszają się właśnie z powodu imigracji.
- iii. W czasie napływu imigrantów z Kuby do Miami nastąpił znaczny wzrost liczby zabójstw i zamieszek.
- iv. Powołana rządowa komisja do wyjaśnienia przyczyn napięć w mieście wskazała, że jednym z głównych czynników był wzrost konkurencji na rynku pracy ze strony kubańskich imigrantów.
- v. Społeczeństwo czuło, że imigranci zabierali im pracę....

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

przypadek Mariel Boatlift

- i. David Card przeprowadził badanie (opublikowane w styczniu 1990 r.) dotyczące wpływu imigracji na płace.
- ii. Wykorzystał w nim tzw. **naturalny eksperyment** – unikalną w skali imigrację do Miami 125 000 obywateli Kuby w okresie od maja do września 1980 r.

THE IMPACT OF THE MARIEL BOATLIFT ON THE MIAMI LABOR MARKET

DAVID CARD*

Using data from the Current Population Survey, this paper describes the effect of the Mariel Boatlift of 1980 on the Miami labor market. The Mariel immigrants increased the Miami labor force by 7%, and the percentage increase in labor supply to less-skilled occupations and industries was even greater because most of the immigrants were relatively unskilled. Nevertheless, the Mariel influx appears to have had virtually no effect on the wages or unemployment rates of less-skilled workers, even among Cubans who had immigrated earlier. The author suggests that the ability of Miami's labor market to rapidly absorb the Mariel immigrants was largely owing to its adjustment to other large waves of immigrants in the two decades before the Mariel Boatlift.

ONE of the chief concerns of immigration policy-makers is the extent to which immigrants depress the labor market opportunities of less-skilled natives. Despite the presumption that an influx of immigrants will substantially reduce native wages, existing empirical studies suggest that the effect is small. (See the survey by Greenwood and McDowell [1986] and studies by Grossman [1982], Borjas [1987], and Lalonde and Topel [1987].) There are two leading explanations for this finding. First, immigrants have, on average, only slightly lower skills than the native population. Thus, econometric studies based on the distribution of the existing stock of

natives. Second, the locational choices of immigrants and natives presumably depend on expected labor market opportunities. Immigrants tend to move to cities where the growth in demand for labor can accommodate their supply. Even if new immigrants cluster in only a few cities (as they do in the United States), inter-city migration of natives will tend to offset the adverse effects of immigration.

These considerations illustrate the difficulty of using the correlation across cities between wages and immigrant densities to measure the effect of immigration on the labor market opportunities of natives. They

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

przypadek **Marief Boatlift**

- i. Card w swych badaniach dochodzi do wniosku, że imigracja nie spowodowała wzrostu bezrobocia wśród dotychczasowych pracowników.
- ii. Stopa bezrobocia w mieście wzrosła z 5% w kwietniu 1980 r. do 7,1% w lipcu tego samego roku.
- iii. Ale w tym samym okresie stopa bezrobocia w całym kraju (i miastach o podobnych rynkach pracy jak Miami) była zbliżona, co sugeruje, że wzrost bezrobocia w Miami nie musi być spowodowany wyłącznie znacznym napływem imigrantów.
- iv. Zarówno analiza porównawcza (Miami na tle innych miast), jak i model regresji liniowej przeprowadzony przez Carda wykazały brak wpływu imigracji na stopę bezrobocia w Miami.
- v. Card wyciąga wniosek, że przyczyną wzrostu bezrobocia było spowolnienie gospodarcze, a nie imigracja.

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

Maríel Boatlift, które nie nastąpiło

- i. Latem **1994** roku tysiące Kubańczyków ponownie próbowało dotrzeć do Miami.
- ii. Biorąc pod uwagę skalę imigracji, można by ją nazwać powtórką wydarzeń z 1980 roku (stąd określenie „Second Maríel Boatlift”).
- iii. Próba okazała się nieskuteczna. Interweniowały władze USA, a łodzie z imigrantami zostały odesłane z powrotem do amerykańskiej bazy w Zatoce Guantánamo.
- iv. Dlatego wydarzenie to jest określane jako „The Maríel Boatlift That Did not Happen”.
- v. Emigracja w 1994 roku nie nastąpiła! Brak tego wydarzenia został wykorzystany do zwrócenia uwagi na to, jak wyciągamy wnioski na temat skutków imigracji.

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

Maribel Boatlift, które nie nastąpiło

- i. Angrist & Krueger* przeprowadzili badanie i okazało się, że w latach 1993-1995 nastąpił znaczny wzrost bezrobocia wśród czarnej ludności Miami: o 3,6 p.p.
- ii. Gdyby latem 1994 r. statki z imigrantami z Kuby dotarły do Miami...**zapewne to imigranci byliby winni...**

*J. D. Angrist, A. B. Krueger, *Empirical Strategies in Labor Economics*, in: *Handbook of Labor Economics*. Vol. 3, Eds. O. Ashenfelter, D. Card, Elsevier 1999, s. 1328 – 1329.

Napływ imigrantów na lokalny rynek pracy

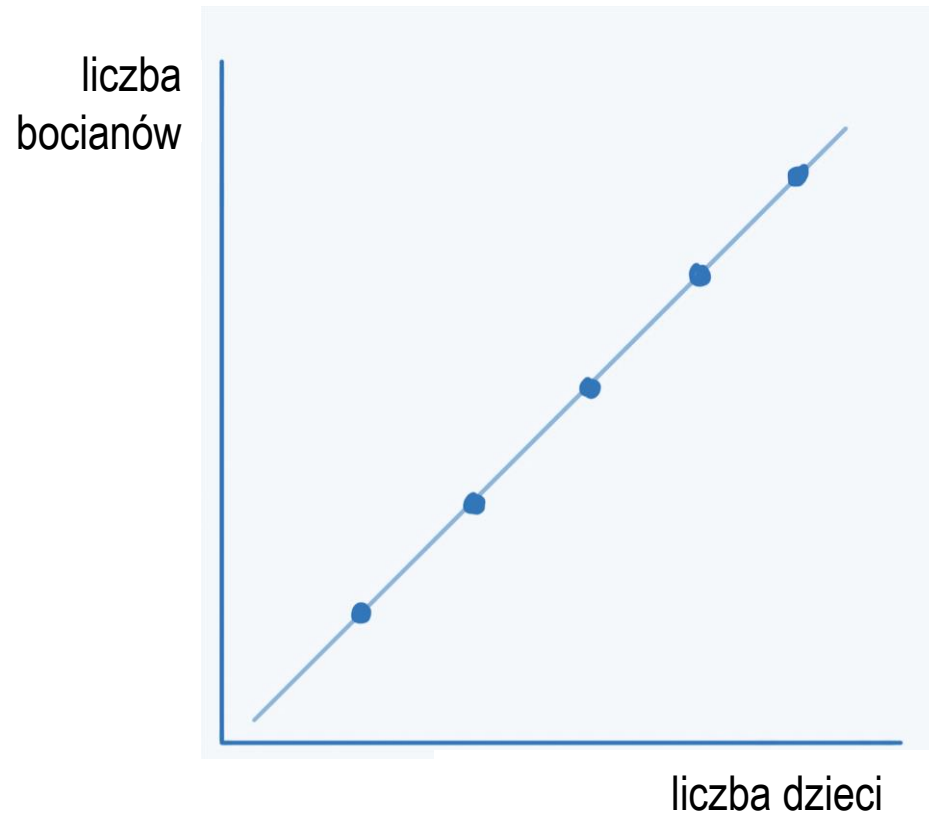
Maril Boatlift, które nie nastąpiło

- i. Wzrost bezrobocia w Miami mógłby świadczyć o negatywnym wpływie imigracji na sytuację czarnej ludności na rynku pracy w Miami...
- ii. Jednak.... imigracja nie miała miejsca.
- iii. Powyższe wyniki prowadzą do bardzo ważnego wniosku: wzrost stopy bezrobocia nie zawsze jest wynikiem imigracji (z pewnością nie, gdy imigracja nie ma miejsca!).

zbiegi okoliczności

To, że dwa zjawiska występują w tym samym czasie i miejscu, nie oznacza, że jedno zjawisko jest skutkiem drugiego...

NOBLIŚCI 2021

David Card

Uzasadnienie przyznania nagrody:
„za empiryczny wkład w ekonomię pracy”

Joshua D. Angrist

Uzasadnienie przyznania nagrody: „za metodologiczny wkład w
analizę związków przyczynowo-skutkowych”

Guido W. Imbens

Źródła

Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

UN DESA: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

IOM: https://publications.iom.int/system/files/pdf/pub2023-047-l-world-migration-report-2024_0.pdf

Frontex: <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/significant-rise-in-irregular-border-crossings-in-2023-highest-since-2016-C0gGpm>

UNRIC: <https://unric.org/en/migration-to-the-eu-facts-not-perceptions/>

European Commission: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_pl

Dziękuję Państwu za uwagę.

kontakt:

piekutowska@uwb.edu.pl